

Zadovoljstvo radom od kuće u pandemiji bolesti COVID-19

Satisfaction with working from home during COVID-19 pandemic

Roko Žaja¹ , Azra Huršidić Radulović²

¹Škola narodnog zdravlja Andrija Štampar, Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

²Ordinacija medicine rada prim. dr. sc. Azra Huršidić Radulović

Deskriptori

ZADOVOLJSTVO POSLOM; RAD OD KUĆE;
RADNO MJESTO – psihologija; COVID-19;
PANDEMIJA; UPITNICI I ANKETE

Descriptors

JOB SATISFACTION; TELEWORKING;
WORKPLACE – psychology; COVID-19;
PANDEMICS; SURVEYS AND QUESTIONNAIRES

SAŽETAK. Na početku pandemije bolesti COVID-19 drastično se povećao broj osoba koje su radile od kuće. Novi uvjeti rada nisu bili standardizirani, a radna učinkovitost ovisila je o mogućnosti odvajanja radnih od kućanskih i obiteljskih obveza. Iako nema čvrstih dokaza o negativnom utjecaju rada od kuće na zdravlje radnika u pandemiji, uočeno je da su žene bile umornije ili depresivnije od muškaraca, dok su muškarci bolje održavali balans između privatnog i radnog vremena. Cilj ovoga istraživanja bio je utvrditi zadovoljstvo hrvatskih radnika koji su započeli raditi od kuće na početku pandemije bolesti COVID-19 te ispitati povezanost zadovoljstva s dobi i spolom. Radi se o presječnom istraživanju, u koje su bila uključena 232 (121 muških i 111 ženskih) zaposlenika jedne telekomunikacijske tvrtke. Korišten je prigodni upitnik, koji je svaki sudionik ispunio jednom, odmah nakon isteka osam mjeseci rada od kuće. Većina (59,9%) sudionika bila je zadovoljna tijekom rada od kuće. Nije nađena razlika u zadovoljstvu između muškaraca i žena ($\chi^2(1)=1,179$, $P=0,278$) te mlađih i starijih sudionika ($U=6347,0$, $P=0,821$). Nezadovoljstvo sudionika bilo je povezano s duljim radom ($\chi^2(2)=14,015$, $P<0,001$), ometanjem ukućana u radu ($\chi^2(2)=14,601$, $P<0,001$) i nemogućnošću odvajanja privatnog od radnog vremena ($\chi^2(1)=28,917$, $P<0,001$). Značajno više muškaraca (79,3%) u odnosu na žene (67,6%) smatralo je da može odvojiti radno od privatnog vremena, $\chi^2(1)=4,139$, $P=0,042$. Većina (89,0%) sudionika htjela bi nastaviti raditi od kuće stalno (27,1%) ili povremeno (72,9%) nakon prestanka pandemije. Radnici koji nisu zadovoljni radom od kuće ili otežano odvajaju radno od privatnog vremena trebali bi unaprijediti kvalitetu prostora i sredstava za rad od kuće, uskladiti kućanske i obiteljske obveze s radnim obvezama ili razmotriti povratak na uobičajeno mjesto rada neovisno o dobi i spolu.

SUMMARY. At the beginning of COVID-19 pandemic, the number of people who worked from home increased drastically. New working conditions were not standardized, and work efficiency depended on the possibility of separating work from household and family obligations. Although there is no solid evidence of the negative impact of remote work on the workers' health during the pandemic, it was observed that women were more tired or depressed than men, while men maintained a better balance between private and work time. The aim of this research was to determine the satisfaction of Croatian workers who started working from home at the beginning of COVID-19 pandemic, and to examine the relationship between satisfaction and age and gender. It is a cross-sectional study, in which 232 (121 male and 111 female) employees of a telecommunications company were involved. Each participant filled out a questionnaire once, immediately after eight months of working from home. The majority (59.9%) of the participants were satisfied while working from home. No difference in satisfaction was found between men and women ($\chi^2(1)=1.179$, $P=0.278$) and younger and older participants ($U=6347.0$, $P=0.821$). Dissatisfaction of the participants was related to longer working hours ($\chi^2(2)=14.015$, $P<0.001$), disturbance by household members ($\chi^2(2)=14.601$, $P<0.001$) and inability to separate private from work time ($\chi^2(1)=28.917$, $P<0.001$). Significantly more men (79.3%) compared to women (67.6%) believed they could separate work from private time, ($\chi^2(1)=4.139$, $P=0.042$). The majority (89.0%) of participants would like to continue working from home permanently (27.1%) or occasionally (72.9%) after the end of the pandemic. Workers who are not satisfied with remote work or find it difficult to separate work from private time should improve the quality of working environment in homes, harmonize household and family obligations with work obligations or consider returning to their usual place of work regardless of age and gender.

Većina radnika u Europskoj uniji, koji su započeli raditi od kuće u pandemiji bolesti COVID-19, pret hodno nikada nisu radili od kuće.¹ Iako je početak pandemije bio obilježen većom² ili manjom³ radnom učinkovitošću, većina radnika bila je zadovoljna radom od kuće⁴, i to posebno oženjeni muškarci koji

Adresa za dopisivanje:

Roko Žaja, dr. med., <https://orcid.org/0000-0001-9539-7685>
Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Rockefellerova ulica 4, 10000 Zagreb, e-pošta: roko.zaja@snz.hr

Primljeno 3. ožujka 2022., prihvaćeno 24. listopada 2022.

su radili do 40 sati tjedno, te osobe s prethodnim iskustvom rada od kuće⁵. Udane žene koje su radile od kuće više od 40 sati tjedno, žene koje su bile usamljene, brinule za djecu, ili se nisu bavile tjelesnom aktivnošću u pandemiji bile su umornije ili depresivnije u odnosu na žene koje su radile manje ili nisu radile od kuće.^{5,6} Ipak, podatci o povezanosti rada od kuće i zdravlja radnika oskudni su, a razina dokaza povezanosti niska.⁷ Stoga je cilj ovoga istraživanja bio utvrditi zadovoljstvo hrvatskih radnika koji su započeli raditi od kuće na početku pandemije bolesti COVID-19 te ispitati povezanost zadovoljstva s dobi i spolom.

Metode i sudionici

Radi se o presječnom anketnom istraživanju uvjeta rada i zadovoljstva u osoba koje su osam mjeseci radile od kuće u pandemiji bolesti COVID-19 – od ožujka do prosinca 2020. godine. U istraživanje su bila uključena 232 (121 muških i 111 ženskih) zaposlenika jedne telekomunikacijske tvrtke. Prosječna dob žena bila je 41,0 (IQR 33,0–46,0) godina, a muškaraca 40,0 (IQR 33,0–44,0) godina. Korišten je prigodni upitnik, koji smo kreirali pomoću programa *Microsoft Forms*® i distribuirali ga elektroničkom poštom svim zaposlenicima telekomunikacijske tvrtke, koji su započeli raditi od kuće u ožujku 2020. godine. Svaki sudionik ispunio je upitnik jednom, odmah nakon isteka osam mjeseci rada od kuće. Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno i anonimno. Upitnik je bio korišten po prvi put u ovome istraživanju. Sadrži najviše devet čestica, a konačan broj čestica određen je individualnim odabirom odgovora. Po jedna čestica odnosi se na zadovoljstvo, dob i spol sudionika, a najviše šest čestica na organizaciju rada. Čestica vezana uz zadovoljstvo je: „Kako se osjećate radeći od kuće?“, a mogući odgovori su: „zadovoljno“, „napeto“, „potišteno“, „osamljeno“ i „ostalo“. Na mjestu odgovora „ostalo“ postojala je mogućnost opisnog odgovora. Čestice vezane uz organizaciju rada su: „Možete li odvojiti radno vrijeme i vrijeme za privatni život?“, „Borave li ukućani u prostoru u kojem radite od kuće?“ i „Biste li htjeli nastaviti raditi od kuće nakon prestanka epidemije COVID-19?“, a mogući odgovori su: „da“ i „ne“. Sudionici čiji su ukućani boravili u prostoru za rad od kuće ponudili su odgovor i na česticu vezanu uz organizaciju rada: „Ometaju li Vas ukućani u radu od kuće?“. Mogući odgovori su: „da – cijelo vrijeme“, „da – povremeno“ i „ne“. Sudionici koji su izrazili želju za radom od kuće nakon prestanka epidemije COVID-19 ponudili su odgovor i na česticu vezanu uz organizaciju rada: „Kako biste tada htjeli raditi?“. Mogući odgovori su: „stalno“, „povremeno – u turnusima u trajanju od jednog do dva tjedna“ i „povremeno – od jednog do tri dana u tjednu“. Posljednja čestica vezana uz organizaciju rada jest: „Radite li dulje u odnosu na vrijeme kada niste radili

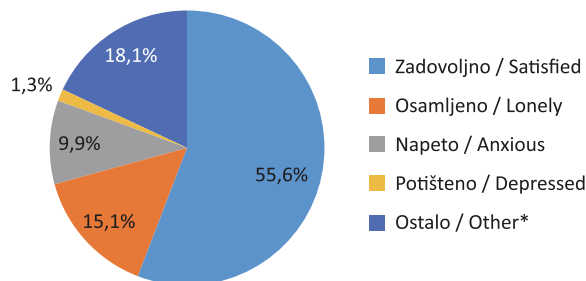
od kuće?“, a mogući odgovori su: „da“, „ne – radim kraće“, „ne – jednako dugo radim“.

Prikupljeni podatci analizirani su metodama deskriptivne statistike. U obradi podataka o zadovoljstvu zadovoljnim su smatrani sudionici koji su odabrali odgovore „zadovoljno“ i „ostalo“ – ako su opisno izrazili zadovoljstvo. Nezadovoljnim sudionicima smatraju se oni koji su odabrali odgovore „napeto“, „potišteno“, „osamljeno“ i „ostalo“ – ako su opisno izrazili nezadovoljstvo. U analizi razlika između kategorijskih varijabla korišten je χ^2 -kvadrat test. U analizi razlika između kontinuiranih varijabla korišten je Mann-Whitneyev *U*-test i Kruskal-Wallisov *H*-test. Rezultate smo smatrali značajnima kada je *P* bio manji od 0,05. Prikupljeni podatci obrađeni su pomoću programa *IBM SPSS Statistics za Windows*, verzija 25.0 (*IBM Corp.*, Armonk, NY, USA).

Sudionici su dali pristanak za korištenje odgovora u istraživanju odabirom „Slažem se“ na kraju upitnika. Istraživanje je provedeno sukladno važećim i primjenljivim smjernicama čiji je cilj osigurati pravilno provođenje postupaka i sigurnost osoba koje su sudjelovale u ovome istraživanju, uključujući Helsinšku deklaraciju. Istraživanje je odobrilo Etičko povjerenstvo Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (urudžbeni broj: 380-59-10106-21-111/200, klasa: 641-01/21-02/01).

Rezultati

Na slici 1 prikazani su podatci o zadovoljstvu sudionika tijekom rada od kuće. Na čestici „Možete li odvojiti radno vrijeme i vrijeme za privatni život?“ 73,7% sudionika odabralo je odgovor „da“, i to značajno više muškaraca (79,3%) u odnosu na žene (67,6%), $\chi^2(1)=4,139, P=0,042$. Podatci o duljini rada sudionika prikazani su na slici 2. U većine (70,7%) sudionika ukućani su boravili u prostoru za rad od kuće cijelo vrijeme ili povremeno (70,7%), te su ih većinom (70,7%) ometali. Na čestici „Biste li htjeli nastaviti ra-

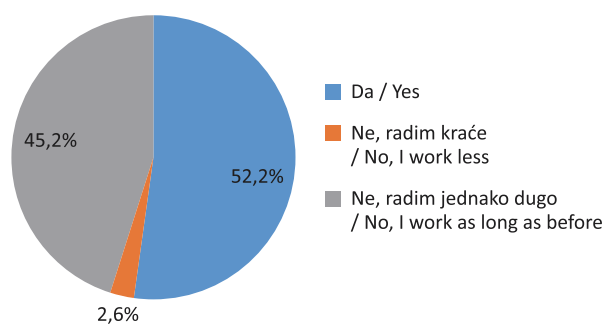
*izolirano, osamljeno, neprirodno, neobično, nekoncentrirano, zbunjeno, ponekad nervozno, „kao u zatvoru“, prezadovoljno, OK, dobro / isolated, lonely, unnatural, unusual, unfocused, confused, sometimes nervous, „as in prison“, overly satisfied, OK, good

SLIKA 1. ODGOVORI SUDIONIKA (N=232) NA ČESTICI „KAKO SE OSJEĆATE RADEĆI OD KUĆE?“

FIGURE 1. ANSWERS OF PARTICIPANTS (N=232) IN THE ITEM “HOW DO YOU FEEL WHILE WORKING FROM HOME?”

diti od kuće nakon prestanka epidemije COVID-19?“ 89,0% sudionika odabralo je odgovor „da“, od kojih bi 52,4% htjelo raditi povremeno – od jednog do tri dana u tjednu, 27,1% stalno te 20,5% povremeno – u turnusima u trajanju od jednog do dva tjedna. U tablici 1 prikazana je razlika u uvjetima rada između sudionika koji su bili (58,6%) i koji nisu bili zadovoljni (41,4%) tijekom rada od kuće.

Nije nađena razlika u: zadovoljstvu tijekom rada od kuće između muškaraca (62,0% zadovoljnih) i žena (55,0% zadovoljnih), $\chi^2(1)=1,179$, $P=0,278$; duljini rada između muškaraca (45,5% radilo je dulje, 50,4% radilo je jednako dugo, 4,1% radilo je kraće) i žena (59,5% radilo je dulje, 39,6% radilo je jednako dugo,

SLIKA 2. ODGOVORI SUDIONIKA (N=232) NA ČESTICI „RADITE LI DULJE U ODNOSU NA VRIJEME KADA NISTE RADILI OD KUĆE?“

FIGURE 2. ANSWERS OF PARTICIPANTS (N=232) IN THE ITEM „DO YOU WORK LONGER WHILE WORKING FROM HOME COMPARED TO BEFORE?“

0,9% radilo je kraće), $\chi^2(2)=5,803$, $P=0,056$; ometanju u radu od kuće između muškaraca (2,4% cijelo radno vrijeme, 71,4% povremeno, 26,2% nije ometano) i žena (2,5% cijelo radno vrijeme, 65,0% povremeno, 32,5% nije ometano), $\chi^2(2)=0,934$, $P=0,699$; želji za budućim radom od kuće između muškaraca (71,9% želi, 28,1% ne želi) i žena (71,2% želi, 28,8% ne želi), $\chi^2(1)=0,015$, $P=0,902$.

Nije nađena razlika u dobi između sudionika: koji su bili zadovoljni (40,5, IQR 32,3–46,0 godina) i nisu bili zadovoljni (39,0, IQR 34,0–44,0 godina) tijekom rada od kuće, $U=6347,0$, $P=0,821$; koji su mogli (40,0, IQR 32,0–45,0 godina) i nisu mogli (41,0, IQR 35,0–45,0 godina) odvojiti radno vrijeme i vrijeme za privatni život, $U=4742,0$, $P=0,383$; koji su radili dulje (41,0, IQR 34,0–45,0 godina), jednako dugo (39,0, IQR 30,5–45,0 godina) ili kraće (37,0, IQR 32,5–48,5 godina), $H(2)=2,240$, $P=0,326$; koji su bili ometani cijelo radno vrijeme (41,0, IQR 40,3–44,8 godina), povremeno (41,0, IQR 35,0–45,8 godina) ili nisu bili ometani (39,5, IQR 31,3–46,0 godina), $H(2)=2,240$, $P=0,326$; koji su željeli (40,0, IQR 34,0–45,0 godina) i nisu željeli (39,0, IQR 32,8–46,0 godina) nastaviti raditi od kuće nakon prestanka epidemije COVID-19, $U=5430,0$, $P=0,974$.

Rasprava

Hrvatski radnici u sektoru informacija i komunikacija većinom su se osjećali zadovoljno na početku rada od kuće u pandemiji, te bi većinom htjeli povremeno

TABLICA 1. UVJETI RADA U SUDIONIKA KOJI SU BILI ZADOVOLJNI (N=136) I NISU BILI ZADOVOLJNI (N=96) TIJEKOM RADA OD KUĆE
TABLE 1. WORKING CONDITIONS OF PARTICIPANTS WHO WERE (N=136) AND WERE NOT SATISFIED (N=96) WHILE WORKING FROM HOME

		Zadovoljni / Satisfied N=136	Nisu zadovoljni / Not satisfied N=96	χ^2	Stupnjevi slobode / Degrees of freedom	P
Mogućnost odvajanja radnog od privatnog vremena / Possibility of separating working and private time	Da / Yes	86,8%	55,2%	28,917	1	<0,001
	Ne / No	13,2%	44,8%			
Ometanje ukućana u radu / Disruption by household members in work	Cijelo vrijeme / All the time	0,0%	5,4%	14,601	2	<0,001
	Povremeno / Occasionally	60,0%	78,4%			
	Ne / No	40,0%	16,2%			
Duljina rada u odnosu na vrijeme prije rada od kuće / Working time compared to time before working from home	Dulje / Longer	41,9%	66,7%	14,015	2	<0,001
	Jednako dugo / Equal	54,4%	32,3%			
	Kraće / Shorter	3,7%	1,0%			
Želja za budućim radom od kuće / Willingness to work from home in the future	Da / Yes	89,0%	46,9%	48,991	1	<0,001
	Ne / No	11,0%	53,1%			

raditi od kuće nakon prestanka pandemije. Zadovoljni sudionici radili su kraće od nezadovoljnih, a ukućani su ih manje ometali. Sudionice našega istraživanja teže su odvajale radno od privatnog vremena u odnosu na muškarce neovisno o dobi, što je najvjerojatnije povezano s opterećenošću većine žena u Hrvatskoj kućanskim i obiteljskim obvezama.⁸ Iako je nađeno da je nezadovoljstvo sudionika bilo povezano s otežanim odvajanjem radnog od privatnog vremena, nismo uočili razliku između žena i muškaraca u zadovoljstvu ili želji za nastavkom rada od kuće nakon pandemije.

Radnici koji nisu zadovoljni radom od kuće, osjećaju se usamljeno ili napeto, ili otežano odvajaju radno od privatnog vremena trebali bi unaprijediti kvalitetu prostora i sredstava za rad od kuće ili vratiti se na uobičajeno mjesto rada neovisno o dobi i spolu.

LITERATURA

1. *European Commission*. Policy brief – COVID and telework [Internet]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf. Pristupljeno 5. listopada 2022.
2. Teleworking in the COVID-19 pandemic trends and prospects [Internet]. OECD. Dostupno na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/teleworking-in-the-covid-19-pandemic-trends-and-prospects-72a416b6/>. Pristupljeno 5. listopada 2022.
3. *Weitzer J, Papantoniou K, Seidel S, Klösch G, Caniglia G, Laubichler M i sur*. Working from home, quality of life, and perceived productivity during the first 50-day COVID-19 mitigation measures in Austria: a cross-sectional study. *Int Arch Occup Environ Health*. 2021;94(8):1823–37. doi:10.1007/s00420-021-01692-0.
4. *Ahmadi F, Zandi S, Cetrez ÖA, Akhavan S*. Job satisfaction and challenges of working from home during the COVID-19 pandemic: A study in a Swedish academic setting. *Work*. 2022;71(2):357–70. doi:10.3233/WOR-210442.
5. *Zalat M, Bolbol S*. Telework benefits and associated health problems during the long COVID-19 era. *Work*. 2022;71(2):371–8. doi:10.3233/WOR-210691.
6. *Burn E, Tattarini G, Williams I, Lombi L, Gale NK*. Women's Experience of Depressive Symptoms While Working From Home During the COVID-19 Pandemic: Evidence From an International Web Survey. *Front Sociol*. 2022;7:763088. doi:10.3389/fsoc.2022.763088.
7. *Lunde LK, Fløvik L, Christensen JO, Johannessen HA, Finne LB, Jørgensen IL i sur*. Correction: The relationship between telework from home and employee health: a systematic review. *BMC Public Health*. 2022;22(1):935. doi:10.1186/s12889-022-13334-2.
8. *Leinert Novosel S*. Društveni položaj žena u Republici Hrvatskoj: žena i obitelj (1999.–2016.). *Politička misao*. 2018;55(1):53–72.

